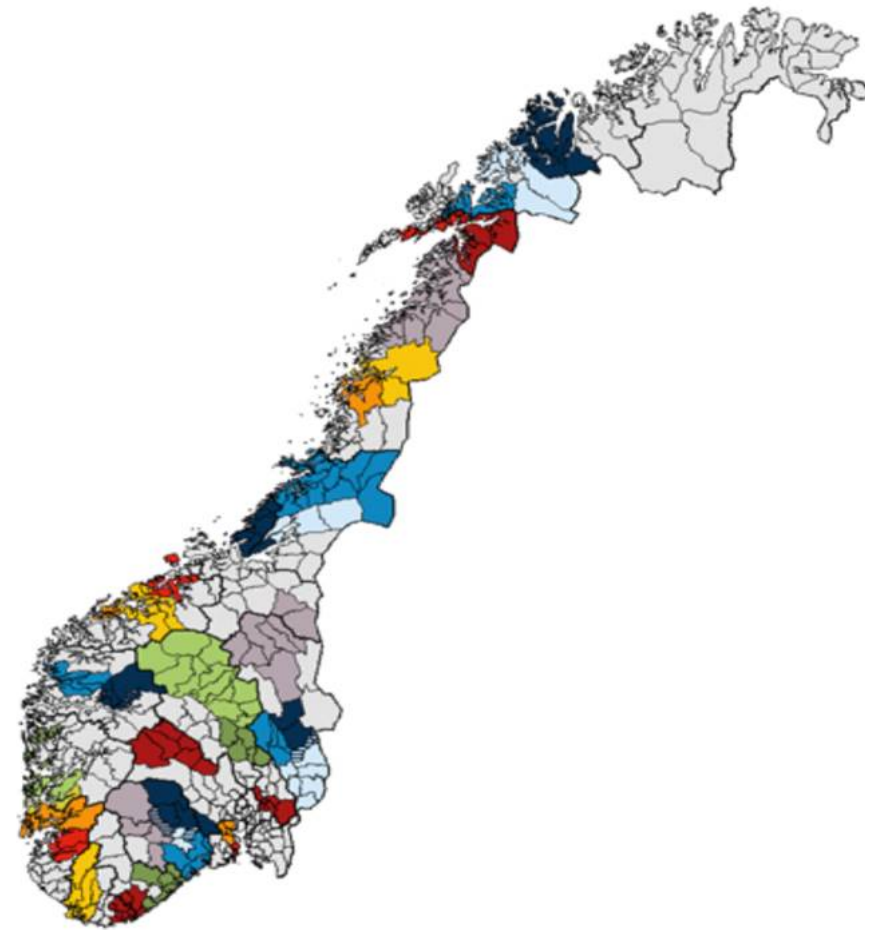

Evaluering av utviklingsprogrammet for byregioner

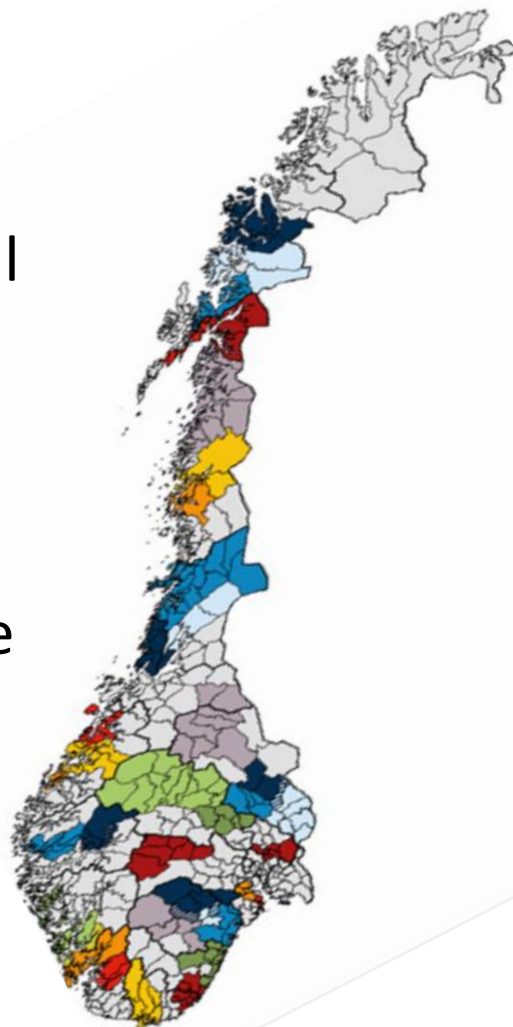
Einar Leknes IRIS
Knut Onsager NIBR

Nettverksamling i Kristiansand 30 mai 2018

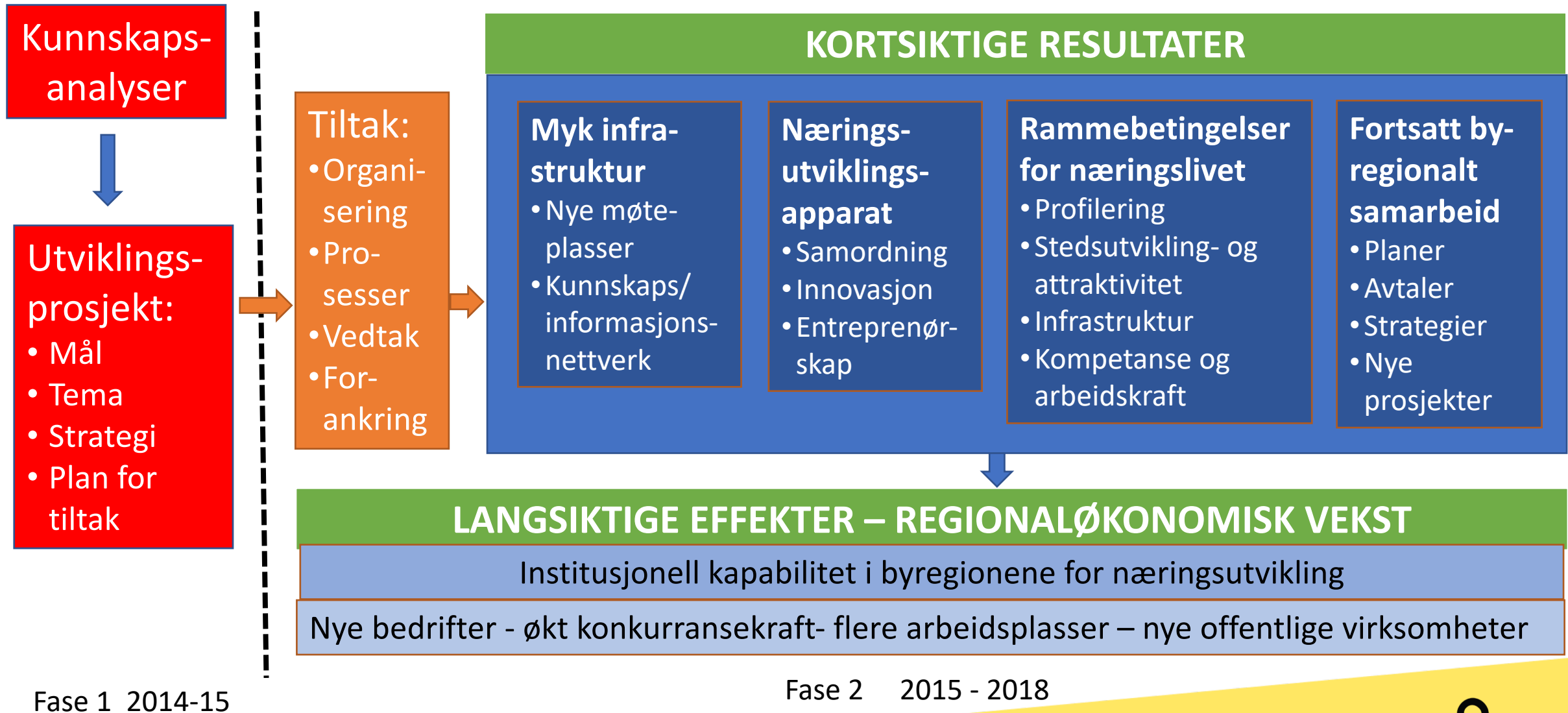
Evalueringsspørsmål og undersøkelsesmetoder

- Hvilke resultater har byregionprosjektene fått til?
- Vil byregionprosjektene bidra til økonomisk vekst i byregionene på lengre sikt?
- Har byregionprosjektene gitt merverdi ?
- Kan vi si at byregionprosjektene har vært vellykket?
- Hvilke lærdommer gir evalueringen for framtidige programsatsinger?

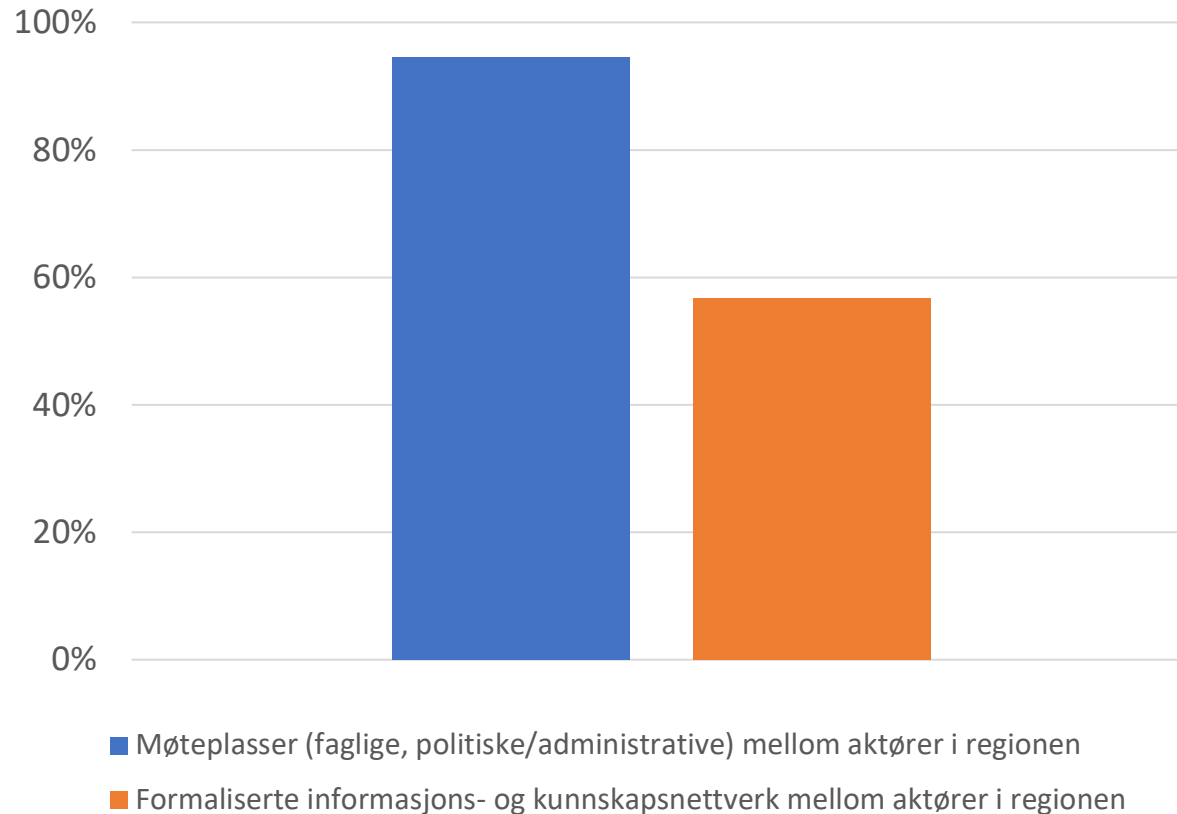
- Prosjektledersurvey vår 2017
- Deltakende observasjon på prosjektleder- og nettverkssamlinger 2016 - 2018
- 10 Case-studier senhøstes 2017
- Omfattende prosjektledersurvey vår 2018
- Survey til alle prosjektdeltakere (38% svar av utvalg på 1011)
- Intervju med KMD og KDU

PROSJEKTLOGIKKEN

MYK NÆRINGSUTVIKLINGS-INFRASTRUKTUR

Byregional myk næringsutviklingsinfrastruktur
Prosjektledersurvey 2018

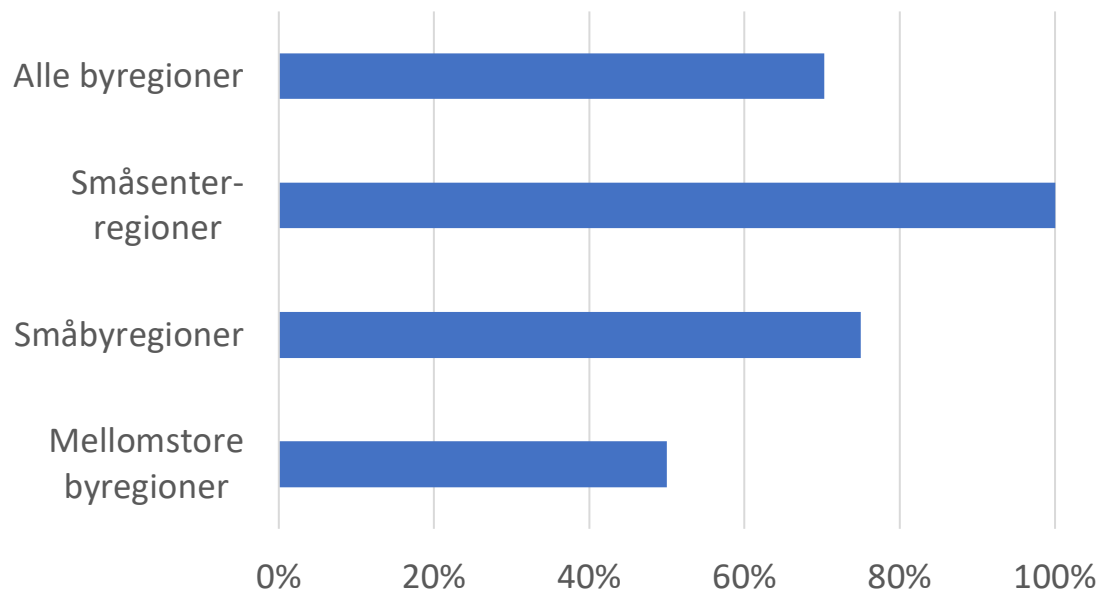
Prosjektdeltakersurvey:

- $\frac{3}{4}$ mener at prosjektet har bidratt til sterkere delings- og samhandlingskultur mellom kommunene
- 70% mener at prosjektet (helt eller delvis) har ført til økt tillit mellom by/senterkommuner og omegnskommunene

Prosjektene har bidratt til å styrke og revitalisere den myke infrastrukturen for nærings- og samfunnsutvikling i byregionene

BYREGIONALT NÆRINGSUTVIKLINGSAPPARAT

Tilrettelegging for næringsutvikling, innovasjon
og entreprenørskap
Prosjektledersurvey 2018

Eksempler:

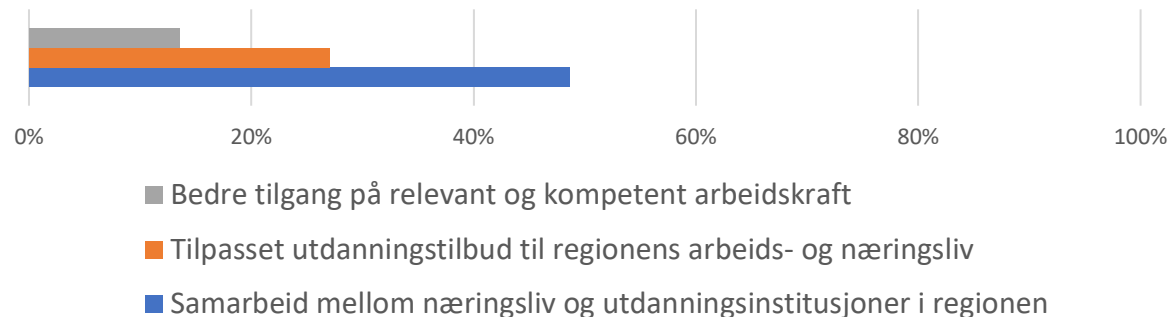
- Felles førstelinjetjeneste
- Tiltaksmanual næringsutvikling
- Kobling av etablererkontorer til næringshager
- Gründerhus og inkubator

Prosjektene har tilrettelagt for næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap i vel halvparten av byregionene.

RAMMEBETINGELSER FOR NÆRINGSLEVET

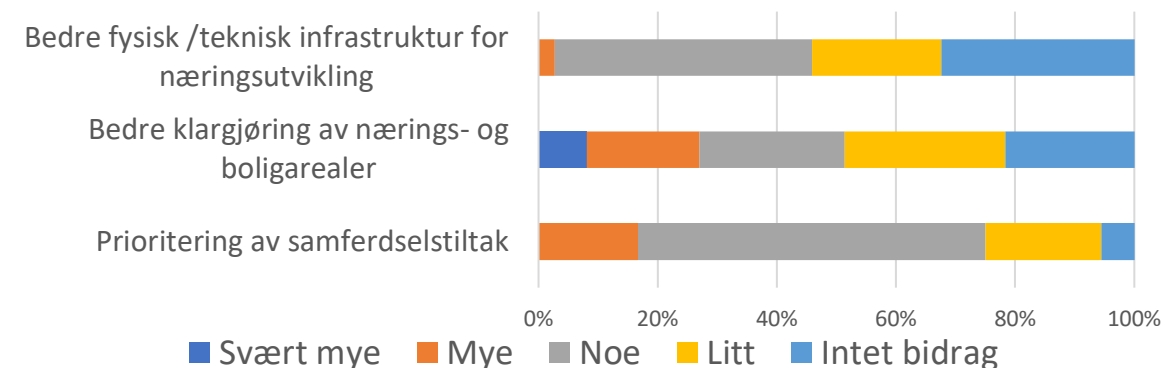
Kompetanse og arbeidskraft

Prosjektledersurvey 2018

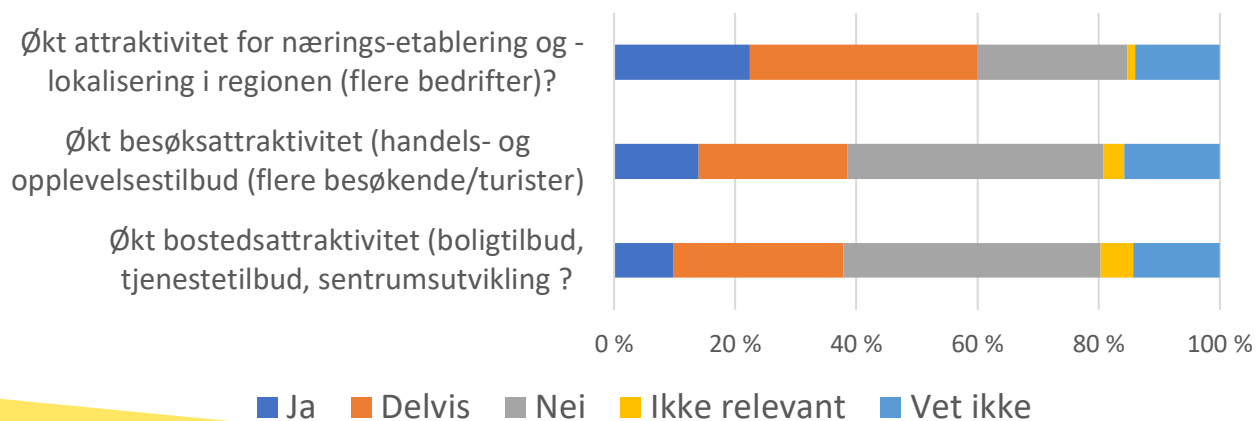
Infrastrukturutvikling

Prosjektledersurvey 2018

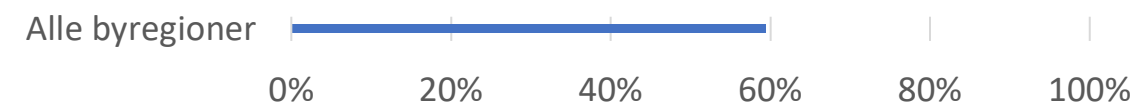
Bosteds-, besøks- og nærings-attraktivitet

Prosjektdeltakersurveyen

Profilering av byregionen

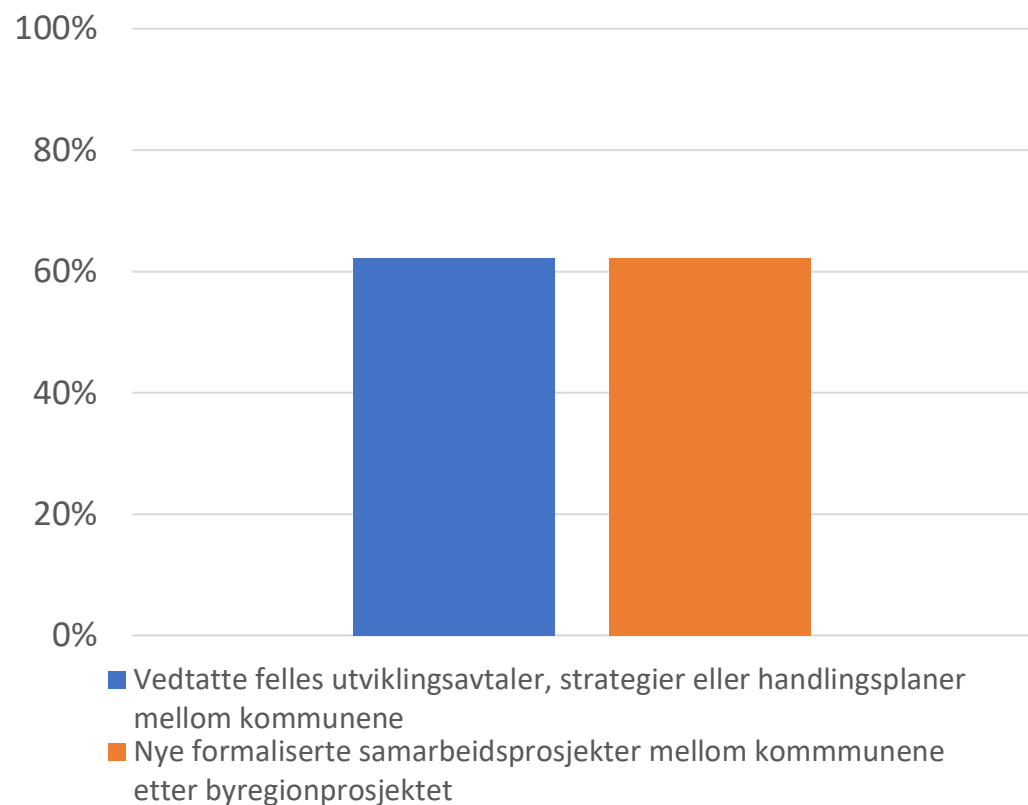
Prosjektledersurvey 2018

Vesentlig bedre profilering
Nye profileringsmåter
Sterke regionale talspersoner

FORTSATT BYREGIONALT SAMARBEID

Fortsettelse av byregionalt samarbeid
etter 2018

Eksempler:

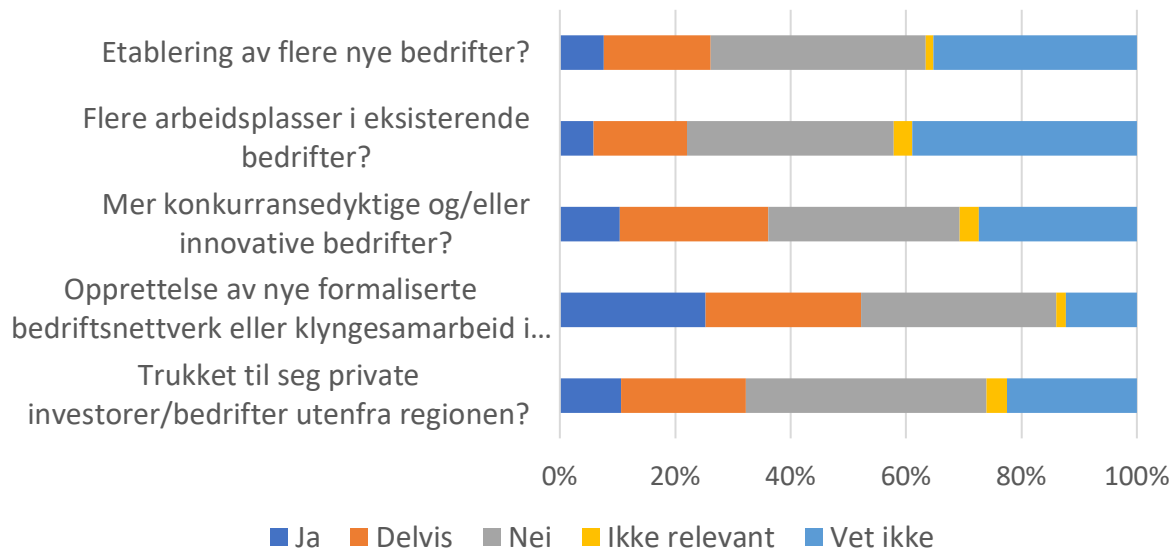
- Regionale strategiske næringsplaner med tilhørende vedtatte kommunale handlingsplaner
- Prosjekt om gods-logistikksatsing
- Regionale lokal-mat prosjekter
- Samarbeidsprosjekt om næringsarealer

Prosjektene har bidratt til et mer varig næringssamarbeid mellom kommunene i om lag 60% av byregionene.

REGIONAL-ØKONOMISK VEKST I PROSJEKTPERIODEN ?

Bidrag til bedriftsutvikling

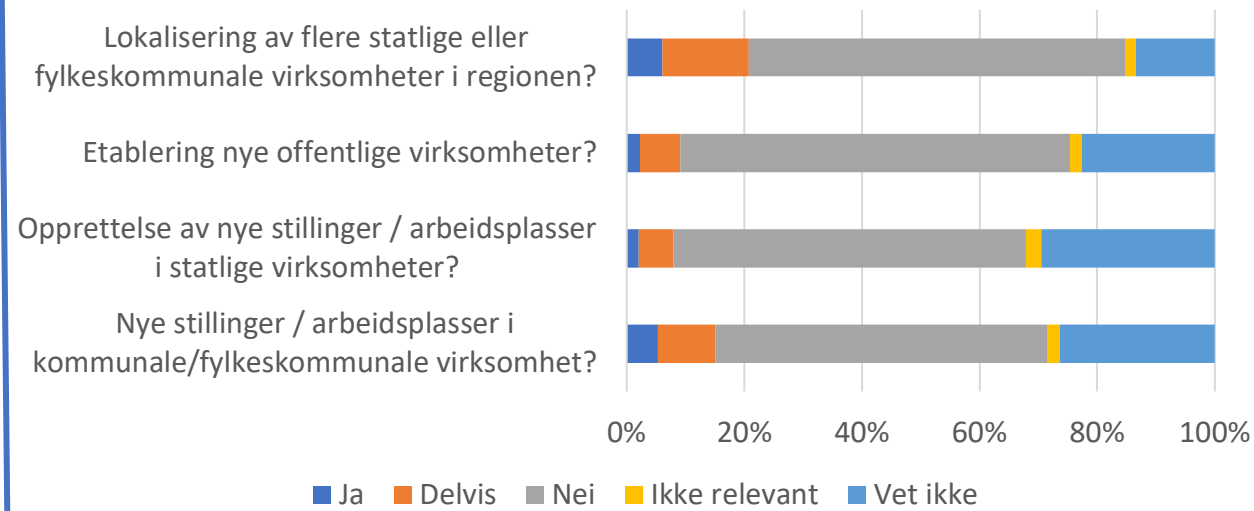
Prosjektdeltakersurvey

- Ingen konkrete eksempler på nye bedrifter eller flere arbeidsplasser men:
 - Klyngesamarbeid, bedriftsnettverk og akkvisisjon
- 1/3 av byregionprosjektene har bidratt til bedriftsutvikling

Vekst i offentlig sektor?

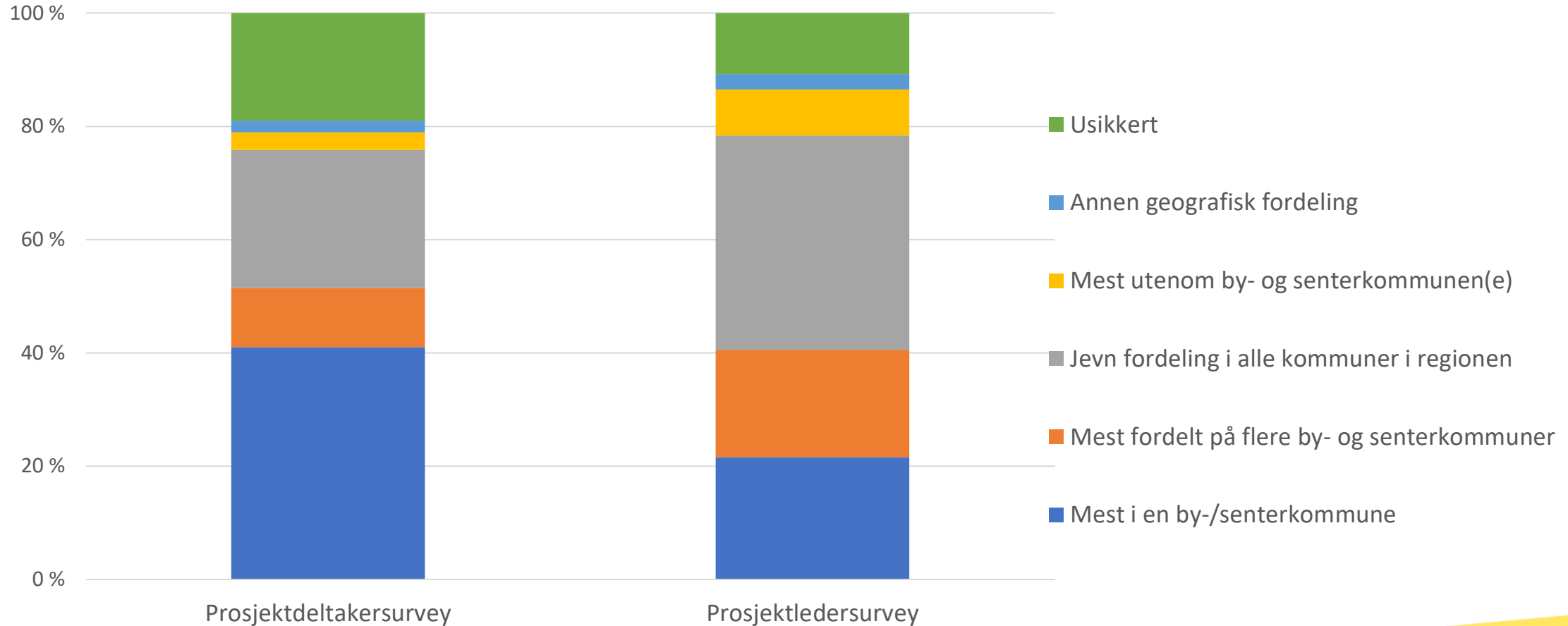
Prosjektdeltakersurvey

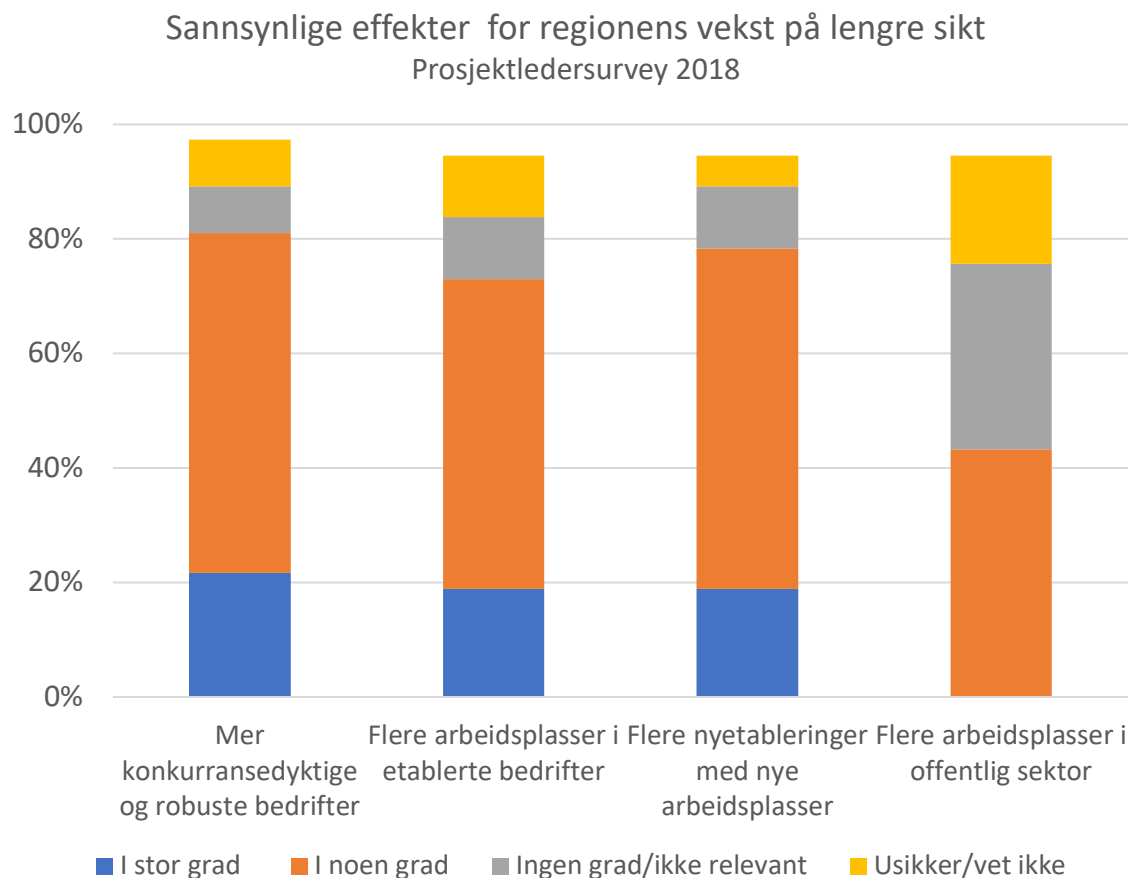
- Svært beskjedne bidrag til vekst i offentlig sektor men:
 - noen tiltak knyttet til lokalisering av offentlig virksomhet og utvikling av nye tjenester

FORDELING AV RESULTATENE MELLOM BY- OG OMLANDSKOMMUNER?

Fordeling av resultater mellom by- og omlandskommuner

SANNSYNLIGE EFFEKTER FOR REGIONENES VEKST PÅ LENGRE SIKT?

Våre vurderinger:

1. Vurderinger av framtidig sannsynlighet er beheftet med **betydelig usikkerhet**, ikke minst når de fleste tiltakene handler om immaterielle investeringer
2. Prosjekttiltak og resultater har imidlertid vært **relevante** gitt mål om økonomisk vekst på sikt, og da særlig styrke byregionenes egen utviklingsevne i så måte.
3. Et flertall av deltakende byregioner har fått **styrket «regionens institusjonelle forutsetninger»** for å kunne drive tilrettelegging og understøtte strategisk næringsutvikling i regionen på lengre sikt
4. Effektene for disse regionene på sikt er imidlertid sterkt påvirket av **hvordan de følger opp** grunnlaget som er lagt videre framover: eks. gjennom forpliktende samarbeid om nærings- og samfunnsutviklingen i regionene, mer aktiv involvering av næringsliv og kunnskapsinstitusjoner etc. Om så vil effektene for økonomisk vekst på lengre sikt kunne bli vesentlige.
5. For et mindretall av regionene (ca 10 prosjekter) synes imidlertid **resultatene såpass fragmenterte og tynne** at de i seg selv sannsynligvis får marginale eller ingen effekt for økonomisk vekst på sikt.

HAR BYREGIONPROSJEKTENE GITT MERVERDI ?

MIDDELS til HØY INNSATS-ADDISJONALITET

PL-survey: 50% - tiltakene ville ikke blitt gjennomført uten ByR-programmet

P-deltakersurvey: 77% - tiltakene ville i liten eller ingen grad blitt gjennomført uten ByR-programmet

MIDDELS til SVAK ATFERDS-ADDISJONALITET

PL-survey: 2/3 mener at endret samhandling mellom kommunene ville kommet uansett

P-deltakersurvey: 50%: endret samhandling mellom kommunene ville kommet uansett

MIDDELS til HØY RESULTAT-ADDISJONALITET

PL-survey: 57% - resultatene ville ikke kommet uten ByR-programmet

P-deltakersurvey: 57% - resultatene ville i liten eller ingen grad kommet uten ByR-programmet

PL-SITATER: EKSEMPLER PÅ BYREGIONPROSJEKTENES BETYDNING

«ByR-programmet har forsterket de politiske samarbeidsprosessene og lagt grunnlag for et mer omfattende forpliktende samarbeid.» Mellomstor region i Nord-Norge

«Mulighetene til å gjennomføre det vi har gjort, har vært knyttet til prosjektleder-ressursene i ByR-prosjektet. Uten denne hadde regionen ikke kunne gjennomført tiltakene, men vært et samtaleforum for politisk samhandling og utspill.» Småsenterregion i Midt-Norge

«ByR-programmet fase 1 sette fokus på dei utfordringane og mulighetene regionen har. Prosessen fram til strategi og tiltaka som var prioritert i fase 2 var veldig nyttig. Resultata hadde ikkje komme utan ByR-programmet»..... Småbyregion på Vestlandet

«Mener bestemt at mange av resultatene ikke ville kommet uten et ByR-prosjekt. Den relativt lille innsatsen har medført mange nye muligheten innen næringsutvikling.....» Småbyregion i Midt-Norge

«Det vi har gjennomført ville vi nok uansett gjort, men det ville ta noe lengre tid, og tid er kritisk i dag. Derfor er dette viktig.» Mellomstor Østlandsregion

«ByR har vært en katalysator for regional samhandling og regional næringsutvikling. ByR har utviklet en helt ny og forbedret måte å samhandle på – ikke bare mellom kommunene, men også kompetansemiljøer og næringsliv.» Mellomstor Østlandsregion

HAR BYREGIONPROGRAMMET VÆRT VELLYKKET ?

OPERASJONELT VELLYKKET ? NJA

PL-survey:

- 60%: Prosjektet i stor grad (38% i noen grad) gjennomført som planlagt
- 68%: Prosjektet i stor grad (27% i noen grad) gjennomført på en kostnadseffektiv måte

TAKTISK VELLYKKET ? TJA

PL-survey:

- 43%: Prosjektet har i stor grad (46% i noen grad) nådd sine mål
- 41%: Prosjektet har i stor grad (54% i noen grad) vært til nytte for kommunene
- 24%: Prosjektet har i stor grad (49% i noen grad) vært til nytte for andre brukergrupper

STRATEGISK VELLYKKET ? NJA

PL-survey:

- 38%: Prosjektet har i stor grad vært relevant i forhold til regionens økonomiske vekstutfordringer
- 49%: Prosjektet har i noen grad vært relevant i forhold til regionens økonomiske vekstutfordringer

HOVEDKONKLUSJONER

1. Prosjekresultatene i programperioden:

- Styrket samhandling og myk infrastruktur i arbeidet med nærings- og samfunnsutvikling mellom kommunene i de fleste byregionene (ca.90%)
- Bedre tilrettelegging for næringsutvikling, innovasjon og entreprenørskap (ca.50%)
- Bedre tilpasset utdanning for regionalt næringsliv (ca.30%)
- Bedre samhandling om profilering, infrastruktur og attraktivitet mellom kommunene (ca 50%)
- Videreføring av forpliktende regionalt samarbeid om nærings- og samfunnsutvikling (ca. 50%)

2. Prosjektene har i noen grad styrket de institusjonelle forutsetningene for økonomisk vekst på lengre sikt for et flertall (ca.2/3)

3. ByR-programmet har hatt merverdi ved å utløse nye tiltak, forsterket samhandling og gitt en god del resultater som ikke hadde kommet eller på et klart senere tidspunkt, uten programmet

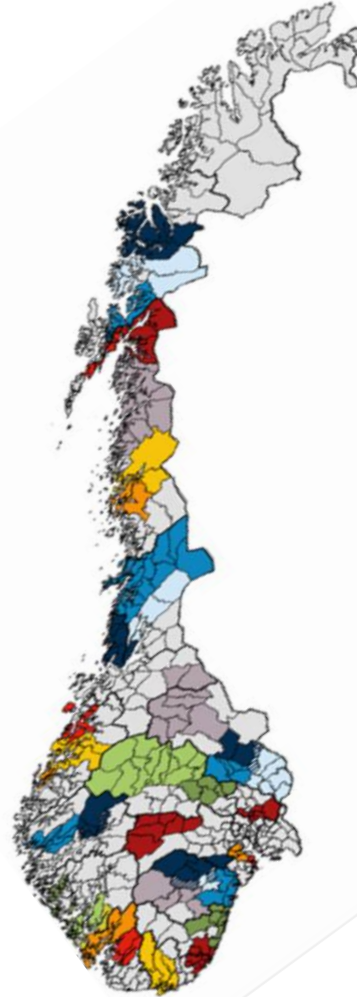
4. Programmet har i hovedsak vært vellykket – gitt byregionenes sterkt varierende forutsetninger og uheldige innvirkning som kommunereformen fikk i en god del tilfeller

5. Programmet har økt mange kommuners bevissthet om at det er viktig å utvikle samarbeidet og delingskulturen om nærings- og samfunnsutvikling på kommunalt og byregionalt nivå

NOEN LÆRDOMMER FOR FRAMTIDIGE SATSINGER

BØR FORTSETTES MED:

1. To-faser med utvikling av kunnskapsgrunnlag før utarbeiding av prosjektsøknad
2. Halvårlige faglige prosjektleder- og nettverkssamlinger der læring og nettverksbygging står sentralt
3. Sett agenda for samhandling i funksjonelle byregioner
4. Styring gjennom overordnede faste mål for programmet (regional økonomisk vekst)

BØR VURDERES ENDRET:

1. Faglig oppfølging og tilbakemelding til det enkelte prosjekt underveis
2. Ansvarlig-gjør prosjekteiere og styringsgrupper til prosjektfremmende aktivitet
3. Still tydelige krav til involvering av aktører fra næringsliv og kunnskapsinstitusjoner
4. Skreddersy program til spesifikke regiontyper
5. Ta hensyn til reformer i offentlig sektor (kfr. kommunereformen)